ASIANTUNTIJALAUSUNTO

23.11.2021

Asia: E 120/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n kestävän rahoituksen taksonomia: Ilmastoa koskeva delegoitu säädös

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK kiittää saamastaan kuulemiskutsusta ja mahdollisuudesta lausua EU:n kestävän rahoituksen taksonomian ilmastoa koskevasta delegoidusta säädöksestä.

MTK tukee Valtioneuvoston kantaa siitä, että ilmastoa koskevaa delegoitua säädöstä ei hyväksytä sen nykyisessä muodossa. MTK yhtyy Suomen kantaan siinä, että kestävän rahoituksen tavoitteet ovat hyviä pyrkiessään ohjaamaan finanssimarkkinoilta pääomavirtoja entistä kestävämpiin kohteisiin ja kestävyydelle markkinoinnissa saataisiin yleisesti hyväksytyt reunaehdot. Toimet ovat ”*yleisellä tasolla lähtökohtaisesti tuettavia*” (E 26/2018 vp).

Taksonomia-asetuksen perusteella komissio sai oikeuden valmistella kriteerit ilmastomuutoksen hillinnästä ja sopeutumisesta, vesivarojen ja merten tarjoamien luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja suojelusta, siirtymisestä kiertotalouteen, ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä ja vähentämisestä sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelusta ja ennallistamisesta. Komissio julkaisi osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaansa taksonomia-asetuksen ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevan delegoidun säädöksen kesäkuun alussa. Euroopan parlamentti on osaltaan hyväksynyt säädöksen lokakuussa ja Euroopan neuvosto käsittelee asiaa 8.12.2021.

Kriteerien valmistelussa metsänomistajalle ja maataloustuottajille on tarjolla kaksi mahdollisuutta tehdä merkittävä investointi taksonomia-kriteerien tavoitteiden toteuttamiseksi. Nyt ensimmäisessä kriteeripaketissa ovat ilmastokriteerit metsätaloudelle. Seuraavaan pakettiin tulevat kriteerit luonnon monimuotoisuuteen koskien sekä maa- että metsätaloutta, kuultavana olleessa työryhmän raportissa, on metsätaloudelle mahdottomia esityksiä. Muiden kriteerien osalta ei ole menossa valmistelua. Taksonomia-kriteereitä arvioitaessa on tärkeä huomata, että muita vaihtoehtoja ei ole tulossa metsänomistajille.

MTK haluaa huomauttaa, että ilmastoa koskevassa delegoidussa säädöksessä mennään metsäsääntelyssä liian yksityiskohtaiseen sääntelyyn, mikä ei ole tasapainossa paneurooppalaisten kestävän metsähoidon kriteerien kanssa. Näihin kriteereihin myös komissio on sitoutunut Forest Europen kautta. Ilmastoa koskeva delegoitu säädös saa aikaan metsänomistajille turhaa raportointivelvollisuutta, joka ei välttämättä edes johdu itse metsänomistajan tavoista toimia omassa metsässään kestävällä tavalla, vaan aiheutuu kolmannen osapuolen velvollisuuksista.

Taksonomiaa väitetään vapaaehtoiseksi järjestelmäksi ja näin se lähtökohtaisesti voisikin olla. Vapaaehtoisuus kuitenkin metsätaloudessa vain koskee investoivia ja rahoitusta hankkivia yrityksiä. Yritysten ollessa mukana, valuvat vaikutukset yrityksille puuta myyviin metsänomistajiin, pakottaen heidät mukaan ja kantamaan taksonomian suurimmat kustannukset.

Samaan aikaan ilmastokriteerien kanssa komissio esitti Yritysten kestävyysraportoinnin direktiivin (CSRD), joka kytkee suoraan yritysten tilinpäätöksissä esitettävän määrämuotoisen kestävyysraportoinnin taksonomian kriteereihin.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Tuotteiden elinkaarimallin perusteella raportointivelvollisuuden piirissä oleva metsäyhtiö ”valuttaa” omaa raportointivelvollisuuttaan koko arvoketjuun ja lisää näin metsänomistajan kustannuksia kolmannen osapuolen velvollisuuksien johdosta.

Säädöksen arviointikriteerit eivät ole ymmärrettäviä ja ne ovat lisäksi erittäin tulkinnanvaraisia luoden näin hämmennystä sekä metsänomistajissa että sijoittajissa, joita myös metsänomistajat ovat. Se, että delegoidun säädöksen tarkastelukulma on muuttunut metsälökohtaiseksi jäsenmaan sijaan, ei palvele unionin omia päämääriä siinä, että unionitasoista lainsäädäntöä tehdään jäsenmaille, ei yksittäisille henkilöille. Säädöksessä viitataan epämääräisesti kansallisen metsälainsäädännön mukaisiin toimiin ilman, että viittauksien tarkoitusta selvitetään.

MTK haluaa myös muistuttaa tieteellisen tiedon monisyisyydestä. Säädöksessä painotetaan tieteellisen tiedon tärkeyttä, mutta tieteellisen tiedon tasoa ei kuitenkaan avata eikä sitä, millaiseen tai kuinka moneen tieteellisen tiedon lähteeseen kirjauksilla viitataan.

MTK jakaa valtioneuvoston huolen siitä, että delegoitu säädös vaatii metsänomistajalta yksityiskohtaista metsätaloussuunnitelmaa, joka vaatimuksiltaan poikkeaa kansallisen lainsäädännön metsäsuunnitelman vaatimuksista. Lisäksi kirjaukset ilmastonmuutokseen sopeutumisesta edellyttävät metsänomistajilta, joiden metsälön koko on yli 13 hehtaaria, ilmastohyötyanalyysiä, jonka käsite on epäselvä. Jo pelkästään laajan metsätaloussuunnitelman tekeminen, saati sitten ilmastosuunnitelmassa vaaditun perustason määrittäminen ja tavoitteiden asettaminen edellyttävät merkittävää kolmannen osapuolen työpanosta.

Epäselvyyttä lisää vielä tässä kohdassa mainittu uusiutuvan energian direktiivin hankinta-alueiden kriteerit: asetuksen implementointi on edelleen kesken. Mikäli analyysi joudutaan tekemään metsälökohtaisesti, se lisää sekä turhaa raportointia että metsänomistajaan kohdistuvia maksuja kolmannen osapuolen hyväksi. Lisäksi metsänomistajalle kohdistuvia maksuja lisätään auditoinnilla, joka toiminnon aluksi kahden vuoden jälkeen toiminnan aloittamisesta ja sitten joka kymmenes vuosi. MTK huomauttaa, että metsän kiertoaika on boreaalisella metsävyöhykkeellä pitkä eikä näkyviä mitattavia muutoksia välttämättä saada aikaan kymmenen vuoden välein. Kriteereissä ei ole myöskään määritetty perusteita, millä ja milloin metsänomistaja voi irrottautua ilmastosuunnitelmasta.

Yleensä yritystasolla raportoidaan koko yrityksen toiminnasta osana tilinpäätöstä. Metsätalouden osalta tilanne on poikkeava. Kokonaisajattelu puute tulee näkyviin selkeästi jatkovalmistelussa, jossa esimerkiksi maatilalla, jolla on kasvintuotantoa, kotieläimiä ja metsää, joutuu tekemään erilliset suunnitelmat kolmesta tilan sektorista erikseen ja auditointikin pitää toteuttaa erillisinä toimenpiteinä.

Lopuksi MTK haluaa muistuttaa, että maankäytönmuutoksen kielto pysyvyysvaatimuksen osalta on kohtuuton. Kun samaan aikaan EU valmistelee metsäkadon estämistä osana Glasgow’n kokouksen sitoumuksia, jää esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoima taksonomiakriteereissä ilman metsäkatoa estävää vaatimusta, mutta samalla metsänomistajan maankäyttömuutos rakentamiseen tai muuhun käyttöön pyritään estämään. Rajapinta siinä, mitä yksityisellä omaisuudella saa ja voi tehdä, on tämän vaatimuksen suhteen häilyvä.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK r.y.

Marko Mäki-Hakola
Metsäjohtaja